

Posjed

Sušanj, Mario

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:281644>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-18**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)

Image not found or type unknown

VELEUČILIŠTE NIKOLA TESLA U GOSPIĆU

UPRAVNI STUDIJ

Mario Sušanj

POSJED

POSSESSION

Završni rad

Gospić, 2018.godina

VELEUČILIŠTE NIKOLA TESLA U GOSPIĆU
UPRAVNI STUDIJ

POSJED
POSSESSION

Završni rad

MENTOR

mr. sc. Katerina Dulčić, predavač

STUDENT

Mario Sušanj

MBS: 0296015725

Gospić, lipanj 2018. godina

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Upravni odjel

Otočac, 12. ožujka 2018.

Z A D A T A K

za završni rad

Pristupniku Mariu Sušanju MBS: 0296015725

Studentu stručnog studija upravnog prava izdaje se tema završnog rada pod nazivom

Posjed (*Possession*)

Sadržaj zadatka :

Zadatak pristupnika je obraditi temu posjeda. Polazeći od općenite definicije posjeda, kao i koncepcije posjeda. Sama koncepcija posjeda se u našem pravu mijenjala sa subjektivističke ili romanske na objektivističku ili germansku, te je potrebno posebno izložiti razlike između ta dva koncepta.

Pored toga, pristupnik mora i izložiti modalitete stjecanja posjeda i gubitka posjeda, te analizirati vrste posjeda uz poseban osvrt na samu koncepciju posjeda i kako to utječe na odluke u sudskoj praksi.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: mr. sc. Katerina Dulčić, predavač zadano: 12. ožujka 2018. godine,

(ime i prezime)

(nadnevak)

potpis

Pročelnik odjela: Tomislav Lopac, prof., v. predavač

(ime i prezime)

predati do: 30.03.2018.

(nadnevak)

potpis

Student: Mario Sušan

(ime i prezime)

primio zadatak: 11.03.2018.

(nadnevak)

potpis

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom „Posjed“ izradio samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora mr. sc. Katerina Dulčić, predavač.

Ime i prezime

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'K. Dulčić', written over a horizontal line.

SAŽETAK

Autor u ovom radu obrađuje pravno relevantnu faktičnu vlast koju neka osoba ima glede određene stvari, takva pravno relevantna vlast se naziva „Posjed“. U svome radu navodi regulaciju posjeda kao socijalnu činjenicu postojanja privatne vlasti neke osobe u pogledu neke stvari. Kod pojma pravno relevantna faktična vlast, pojam „faktična vlast“ karakterizira kao odnos između čovjeka i stvari, gdje navedeni odnos točnije precizira podjelom na tri osnovna odnosa. Isti navodi „mehanički odnos“ kao faktični odnos čovjeka prema stvari, gdje čovjek nije svjestan samog odnosa, dok suprotno tome navodi „detenciju“ kao svjesno postojanje odnosa između čovjeka i stvari. Suprotno od tih dvaju odnosa kao najbitniji u svome radu navodi „posjed“, kojeg dijeli na corpus i animus. Posjed karakterizira kao faktično stanje, ne jedno, već više faktičnih stanja, prilikom čega dolazi do podjele posjeda na vrste istog. Kako bih lakše precizirao pojam posjeda, uz obrazloženje pojedinih vrsta, navodi primjere iz sudske prakse. Kao jedan od ključnih pojmova navodi „pomoćnika u posjedovanju“, kojeg opisuje kao osobu koja pomaže u izvršavanju tuđe faktične vlasti, prilikom čega nema posjed nad istom. Za razliku od toga, navodi „nasljednički posjed“ kod kojeg ostaviteljev nasljednik nasljeđuje posjed, bez obzira je li ostavitelju nasljednik pomagao u obavljanju faktične vlasti. Navodeći pojam „nasljedništvo“, pokušava pojasniti na koji se sve način posjed može steći, te isto tako na koji se sve način može prestati. Nakon čega se vraća na pojmove corpus i animus, koje detaljnije objašnjava koristeći se pojmom subjektivne koncepcije, te definicijom koju je postavio jedan od najvećih stručnjaka 19. stoljeća C.F. von Savigny. Suprotno subjektivnoj koncepciji navodi pojam objektivne koncepcije, bazirajući se na vanjski vidljiv odnos osobe prema stvari koji pravo priznaje kao javni oblik prava na stvari, kojeg preciznije naziva „gewere“. Radi lakšeg snalaženja u samome radu, koristi nekoliko primjera iz sudske prakse.

Ključni pojmovi: posjed, vrste posjeda, faktična vlast, pomoćnik u posjedovanju, nasljednički posjed, izvorno i izvedeno stjecanje posjeda, subjektivna i objektivna koncepcija posjeda, gewere.

ABSTRACT

The author in this thesis, highlights the legally relevant de facto authority that some person has toward certain object, mentioned legally relevant authority is called the "Possession". In this paper the author emphasis the regulation of the ownership, the intention to possess certain object throughout social facts. In the term legally relevant factual right, the term "factual right" is characterized as a relationship between a person and an object, where the relation is precisely defined by dividing into three basic relations. Further, the "mechanical relation" is a factual state toward a person where a person is unaware of the relationship, while on the contrary, "detention" is a form of custody with existence of awareness in relationship between a person and an object. Further more to these two relationships as the most important in his work, he states "possession", which he distinct into the corpus and animus. The property is characterized as a factual situation, not one, but more factual situation, whereby divisions of land belong to the same type. In order to clarify the term of property, with the certain explanation, the author further refer to the jurisprudence. As one of the key terms, he defines "Auxiliary in possession", which he describes as a person who helps in designating someone else's factual authority, where he has no possession at all. To the contrary, he mentions the "inheritance possession" which is the act of inheriting property, regardless of whether the inheritor has assisted in performing the actual authority. With the term "inheritance" the author seeks to clarify the way in which all possessions can be acquired, as well as how everything can desist. In addition, the terms corpus and animus, had been explained in more detail using the concept of the subjective conception, and by the definition set by one of the greatest experts of the 19th century C.F. von Savigny. The opposite of the subjective conception, the concept of objective conception is based on the external visible relation of a person to the certain thing that are rightly recognized as an appearance of rights to things, more precisely called "gewere". For ease of reference in the thesis, he uses several examples from court practice.

Keywords: property, property types, factual authority, property owner, inherited property, original and derived property acquisition, subjective and objective property conception, gewere.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POSJED	3
2.1. Vrste posjeda	4
3. STJECANJE I PRESTANAK POSJEDA	14
3.1. Prestanak posjeda	17
4. OBJEKTIVNA I SUBJEKTIVNA KONCEPCIJA POSJEDA	19
4.1. Subjektivna koncesija posjeda	20
4.2. Objektivna koncepcija posjeda	21
4.3. Sadržaj objektivne koncepcije posjeda	23
4.4. Priroda posjeda	24
5. PRILOZI	25
5.1. Primjer 1. - pomoćnik u posjedovanju	25
5.2. Primjer 2. - posredni i neposredni posjednik	29
6. ZAKLJUČAK	32
7. LITERATURA	33

1. UVOD

Unutar bilo kojeg stvarnopravnog odnosa se zapravo nalaze dva odnosa. S jedne strane je to odnos između ljudi s obzirom na stvar, **društveni odnos**, dok s druge strane postoji faktični odnos između čovjeka i same stvari, **fizički odnos**.

Kao jedna od pretpostavki pravnog odnosa može biti posljedica činjenice odnosa između čovjeka i stvari. Kao u vlasničkopravnom odnosu gdje se faktički odnos redovito nalazi između vlasnika i stvari. Gdje je takav odnos nastupio kao posljedica predaje stvari, koja je ujedno jedna od pretpostavki za nastanak vlasničkopravnog odnosa. Ako do odnosa između čovjeka i stvari dođe izvan stvarnopravnog odnosa, tada faktički odnos ne mora nastati kao posljedica činjenice koja bi mogla biti pretpostavka za nastanak nekog stvarnopravnog odnosa. Takav odnos se pojavljuje kao činjenica u stvarnom životu, te dolazimo do pojma „posjed“.

Povijesno gledano, posjed je postojao prije vlasništva. Prije pojave države i prava, vlast nad sredstvima za proizvodnju se sastojala zapravo samo u posjedu, tj. u faktičnom odnosu „čovjeka prema njegovim prirodnim uslovima proizvodnje“. Kao produkt gomilanja posjeda u rukama jednih, na štetu drugih razvila se imovinska diferencijacija, koja je direktno dovela do stvaranja klasnog društva. Pojavom države i prava, razvija se pravo individualnog vlasništva kao osnovni institut klasnog društva.¹

Posjedom ne možemo nazvati svaki odnos između čovjeka i stvari, već određeni tip faktičnih odnosa. Kako bismo pobliže objasnili pojam posjeda, moramo znati kakvi sve faktični odnosi postoje između čovjeka i stvari.

Faktični odnosi između čovjeka i stvari :

- a) Mehanički odnos – čovjek se faktično nalazi u odnosu prema stvari, ali on sam tog odnosa nije svjestan.

Npr. netko namjerno ili zabunom stavi u našu torbu neku knjigu, ne gledajući, uzmemo torbu i pođemo, sigurno je da između nas i te knjige postoji nekakva relacija, nekakav odnos, ali mi toga nismo svjesni. U ovom slučaju uopće nije

¹ Posjed i njegova zaštita u rimskom pravu –
<http://studenti.rs/skripte/pravo/posjed-i-njegova-zastita-u-rimskom-pravu/> (10.04.2018.)

aktivirana čovjekova volja, te takav odnos nema za građansko pravo nikakvo značenje.²

- b) Detencija –također faktični odnos između čovjeka i stvari, ali je u ovom slučaju čovjek svjestan postojanja odnosa.

Npr. prijatelj nam daje pismo da mu ga usput predamo na poštu ili da ga naprosto ubacimo u poštanski sandučić. U ovom slučaju postoji odnos između nas i pisma. Mi to pismo stvarno faktički držimo, ali ga ne držimo kao svoje, nego tuđe pismo. Dakle, tu držimo stvar s voljom da je držimo za drugoga.³

- c) Posjed – također faktički odnos između čovjeka i stvari, ali se razlikuje od detencije. Ta razlika ovisi o dvije konstrukcije posjeda, **corpus**– objektivni element shvaćen kao faktičko držanje stvari, **animus**– subjektivni element ili volja da se stvar drži za sebe kao svoja.

² Prof. dr. Klarić Petar i prof. dr. Vedriš Martin – „Građansko pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god., str. 195.

³ Prof. dr. Klarić Petar i prof. dr. Vedriš Martin – „Građansko pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god., str. 195.

2. POSJED

Riječ „posjed“ potječe od latinskog naziva „possessio“ što znači posjedovanje, te od „possidere“ što znači posjedovati.⁴

Danas se često riječi „posjed“ i „vlasništvo“ poistovjećuju u običnom govoru, iako u pravu među njima postoji važna i suštinska razlika. Posjed je faktična vlast na tjelesnoj stvari, nezavisan od pitanja da li posjednik ima pravo na posjed, tj. na tu faktičnu vlast. Vlasnik isto može imati posjed stvari, tj. faktičnu vlast na stvari. On vrši tu vlast temeljem svog prava vlasništva, ali vlasnik zadržava pravo vlasništva, iako je posjed, tj. faktična vlast nad stvari možda izgubljena. Posjed je samo faktično stanje, on je fakt (juristička činjenica). Po pravilu će vlasnik biti ujedno i posjednik, jer ga njegovo pravo vlasništva ovlašćuje i na posjed stvari. Međutim, netko može imati pravo vlasništva na stvari, a da nema i posjed stvari, ali i obratno, netko može biti posjednik stvari, a da nije njen vlasnik.⁵

Posjed je pravno relevantna faktična vlast koju neka osoba ima glede određene stvari.⁶ Ono nije subjektivno pravo, već socijalna činjenica postojanja privatne vlasti neke osobe nad nekom stvari.

Međutim, u našem pravu posjed bez sumnje predstavlja faktički odnos između čovjeka i stvari. Na način da takav odnos posluži gospodarskom iskorištavanju stvari, stoga takav odnos nije samo jedna činjenica, već skup činjenica, zbog čega isti ne završava u jednom momentu, već u vremenski duljem.

Posjed se u našoj teoriji prvenstveno promatra kao faktičko stanje. Posjed nije jedino faktičko stanje, već ima puno faktičkih stanja koja nisu posjed. Jedina razlika posjeda od drugih faktičkih stanja je ta da posjed jedini ima pravnu zaštitu. Karakteristično je da bez obzira što pravni poredak štiti posjed, posjed se time ne pretvara u pravo. Na temelju datog objašnjenja mogli bismo ukratko reći, da je posjed faktično stanje zaštićeno pravom.

⁴ Gavella Nikola – „Stvarno pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, lipanj 2007.god., str. 152.

⁵ Posjed i njegova zaštita u rimskom pravu –

<http://studenti.rs/skripte/pravo/posjed-i-njegova-zastita-u-rimskom-pravu/> (10.04.2018.)

⁶ Gavella Nikola – „Stvarno pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, lipanj 2007.god., str. 151.

2.1. Vrste posjeda

1. Neposredan i posredan, samostalan i nesamostalan posjed
2. Individualni posjed i suposjed
3. Vrste posjeda s obzirom na objekt posjeda
4. Vrste posjeda s obzirom na kakvoću

1. Neposredan i posredan, samostalan i nesamostalan posjed

- Neposredan posjed – ima svaka osoba koja neposredno, osobno ili preko pomoćnika u posjedovanju izvršava faktičnu vlast na stvari.
- Posredan posjed – ima osoba koja faktičnu vlast na stvari izvršava preko druge osobe, kojoj je po osnovi plodouživanja, zakupa, čuvanja, posudbe ili drugog pravnog posla dala stvar u neposredan posjed.

Primjer 1.

Kad je odnos posrednog i neposrednog posjednika određen ugovorom o zakupu, treba i u sporu zbog smetanja posjeda poći od ugovornih utanačenja stranaka.

"Stranke su u obvezno-pravnom odnosu iz ugovora o zakupu poslovnih prostorija temeljem kojega tuženik kao zakupodavac u posrednom posjedu poslovnog prostora, a tužitelj zakupoprimac kao neposredni posjednik, neposredno vrši vlast na stvari (čl. 70. st. 1. i 2. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima - "Narodne novine", broj 53/91).

Napomena: pošto Zakon o osnovnim vlasničkopravnim odnosima više nije na snazi, članak 70., stavak 1. i 2. se poistovjećuju sa člankom 10., stavkom 1.,2.,3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, koji je na snazi.

Za odnos posrednog posjeda prema neposrednom posjedniku bitno je reći da je temeljem ugovora o zakupu poslovnih prostorija uspostavljen takav odnos između stranaka kao posrednog i neposrednog posjednika stvari koji ovlašćuje posrednog posjednika da određuje ponašanje neposrednog posjednika u odnosu na stvar kojom se

koristi, a što znači da će faktična vlast neposrednog posjednika prestati kada prestane pravni odnos na kojem je zasnovan posredni posjed, ukoliko iz ugovora stranaka što drugo ne proizlazi.

Naime, s obzirom na to da je riječ upravo o odnosu posrednog i neposrednog posjeda određenog ugovorom o zakupu nužno je, bez obzira na karakter spora (smetanje posjeda), početi od ugovornih utanačenja stranaka kojim su stranke regulirale svoja ponašanja. S obzirom na utanačenje da ugovor prestaje u slučaju nepridržavanja ugovorne odredbe o plaćanju zakupnine, a tuženik je upravo zbog toga i pozivajući se na ugovorne odredbe oduzeo posjed tužitelju, treba utvrditi iz kojih razloga tužitelj nije uredno plaćao zakupninu. Ovo zato jer takvo otklanjanje ugovorne obveze koje je izvršeno s pravom (pri čemu s obzirom na navode stranaka o međusobnim potraživanjima valja ispitati pretpostavke za eventualnu materijalnopravnu kompenzaciju i kada su nastupili učinci te kompenzacije, kao i razloge neplaćanja zakupnine) nije moglo dovesti do učinaka pozivom na koje zakupodavac opravdava svoje postupanje."⁷

Primjer 2.

Posredni posjednici, i kad ocjenjuju da se neposredni posjednik ponaša protivno pravnom odnosu na kojem se zasniva posredni posjed, nisu ovlašteni, protivno volji neposrednog posjednika, po vlastitom nahođenju, stupiti u neposredni posjed.

»Utvrđeno je da je tužitelj bio u posjedu dijela oranice Vrdenica te da su tuženici počinili smetanje posjeda tako što su preorali djetelinu.

Tuženici ne dolaze u povoljniji pravni položaj čak ni pod pretpostavkom da je točna njihova tvrdnja da su oni posredni, a tužitelj neposredni posjednik oranice Vrdenica. Ako se neposredni posjednik (tužitelj) ponaša protivno pravnom odnosu na kojem se zasniva posredni posjed, tada su posredni posjednici ovlašteni ostvarivati svoje pravo (uključivo i stupanje u neposredni posjed) tužbom. Posredni posjednici (tuženici) nisu međutim ovlašteni protivno volji neposrednog posjednika, po vlastitom nahođenju,

⁷ VSRH, Gzz – 15/93. od 28.10.1992.god., Izbor 6/94.

stupiti u neposredni posjed. Ulazeći u neposredni posjed bez suglasnosti neposrednog posjednika, posredni posjednici čine smetanje posjeda i ne mogu se s uspjehom pozivati na primjenu čl. 70. st. 2. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima (»Sl. list SFRJ«, br. 6/80).

Tuženici sada mogu svoje pravo na posjed (o čemu se i ne raspravlja u parnici zbog smetanja posjeda) ostvariti tužbom, jer su propustili rok za podnošenje tužbe u posjedovnoj parnici.«⁸

- Samostalan posjed – je onaj posjed kad faktičnu vlast na stvari izvršava vlasnik stvari. Još se naziva i vlastitim posjedom. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima propisuje :
*„ Tko stvar ili pravo posjeduje priznajući višu vlast posrednoga posjednika, nesamostalni je posjednik; tko stvar posjeduje kao da je njezin vlasnik ili posjeduje pravo kao da je nositelj toga prava – samostalni je posjednik “*⁹
- Nesamostalan posjed – je onaj kod kojega se faktična vlast izvršava na osnovi prava izvedenog iz prava samostalnog posjednika (posjed zakupnika, depozitara, plodouživatelja)

2. Individualni posjed i suposjed

- Individualni posjed – je onaj posjed kod kojega samo jedna osoba ima posjed na stvari ili pravu.
- Suposjed – nastaje kada više osoba ima posjed na istoj stvari ili pravu.

3. Vrste posjeda s obzirom na objekt posjeda

⁸ Okružni sud u Zagrebu, Gž – 5576/87-2, od 25.08.1987.god., PSP-41. (10.04.2018.)

⁹ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, pročišćeni tekst zakona, Narodne novine 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14., čl.11., st.1.

- Posjed stvari – u slučajevima kada je objekt posjeda stvar. Posjed stvari ima svaka osoba koja neposredno ili posredno izvršava faktičnu vlast na stvari. Što znači da je posjed stvara faktična vlast glede te stvari.

Faktična vlast - je faktično raspolaganje stvarju, jer se ne utvrđuje po čvrstim, apstraktnim i unaprijed određenim mjerilima. Ona postoji kada se ima svakodnevna, realna mogućnost faktičnog raspolaganja stvarju. Što znači, bez obzira gdje se nalazili ne prestajemo biti posjednici stvari koje se nalaze u našem stanu, jer se u svakome trenutku možemo vratiti u stan i iste stvari koristiti. Kada se faktična vlast ne bi gledala tako široko, onda bi posjed neke stvari bio onemogućen, jer bi svako udaljavanje od stvari značilo prestanak faktične vlasti, što je ujedno i gubitak posjeda. Međutim, sama faktična vlast znači da smo mi gospodari određene stvari, jer je možemo koristiti na sve načine za što ista služi.

Posjed se ne gubi ako posjednik ne može izvršavati faktičnu vlast neovisno o svojoj volji.

Posjed se ne može priznati osobama koje izvršavaju faktičnu vlast na stvari za drugu osobu – **pomoćnici u posjedovanju**.

Posjed prelazi na nasljednika u trenutku smrti ostavitelja. Nasljednik postaje posjednikom stvari u trenutku smrti ostavitelja, bez obzira što će tek kasnije steći faktičnu vlast na stvari – **nasljednički posjed**.¹⁰

Pomoćnik u posjedovanju–, *Posjed nema onaj tko ne izvršava nikakvu svoju vlast glede neke stvari. “¹¹„ Dok osoba koja je u radnom ili sličnom odnosu ili u nečijem kućanstvu postupa pokoravajući se tuđim nalogima glede neke stvari ili prava, pa izvršava isključivo tuđu faktičnu vlast, ona nema posjed toga, nego je samo posjednikov pomoćnik u posjedovanju. “¹²*

¹⁰ Klarić Petar, Vedriš Martin – „Građansko pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god., str. 201.

¹¹ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, čl.12., st.1.

¹² Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, čl.12., st.2.

Primjer 1.

Nije u posjedu poslovnog prostora poslovna jedinica u sastavu poduzeća čiji radnici temeljem radnog odnosa obavljaju faktičnu vlast na stvari.

"Sud drugoga stupnja prihvatio je sljedeća činjenična utvrđenja suda prvoga stupnja:

- Tužitelj je upisan u sudski registar 24. rujna 1991.g., a tuženik 25. lipnja 1993.g. Prije navedenih registracija radnici tužitelja i tuženika bili su u sastavu poduzeća "S." iz Ljubljane koje je s osnivačkim ulogom od 70% s austrijskom firmom, koja je dala osnivački ulog od 30%, osnovalo trgovačko društvo pod nazivom tužitelja, dok je tuženik osnovan iz ranije RJ 725 koja je prilikom registracije tužitelja promijenila ime u PJ 014, a kasnije registrirana kao tuženik.

- Tuženik je tvrdio da poduzeće "S." iz Ljubljane nakon donošenja Uredbe o zabrani raspolaganja nekretninama na teritoriju Republike Hrvatske ("Narodne novine", od 24. VII. 1991.g. br. 36) nisu mogle svoju imovinu prenositi na tužitelja i da nema kontinuiteta posjeda, te da radnici tuženika nisu smetali tužitelja u posjedu budući da tužitelj nije bio u posjedu.

Nasuprot ovim navodima tuženika, sudovi nižega stupnja su zaključili da su radnici tuženika obavljali nad poslovnim prostorom i stvarima faktičnu vlast po osnovi radnog odnosa, a što znači da su kao radnici poslovne jedinice Split 014, koja je djelovala u sastavu tužitelja, bili detentori tog prostora, pa tuženik ne može temeljiti posjed spornog prostora na nepostojećem posjedu njihovih djelatnika.

Sam čin smetanja posjeda nije sporan na način kako je opisan u izreci rješenja suda prvoga stupnja.

Stoga su sudovi tužitelju kao posjedniku u smislu odredbe čl. 71. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima (objavljen u "Narodnim novinama", broj 53/91, a koji glasi: "Osoba koja po osnovi radnog ili sličnog odnosa, ili u domaćinstvu, vrši faktičnu vlast na stvari za drugu osobu, a dužna je postupati po uputama te druge osobe, nema posjed."), dužni pružiti posjedovnu zaštitu primjenom odredbe čl. 75. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima, s obzirom na to da su radnici njegove poslovne jedinice učinili čin smetanja posjeda.

Iz navedenih razloga nije prihvaćen prigovor iz zahtjeva za zaštitu zakonitosti da se ranije stanje posjeda, koje traje više od 20 godina, nije promijenilo i da u djelovanju tuženika nema elemenata protupravnosti iz razloga jer su bivši djelatnici "S." osnovali samostalno poduzeće - tuženika - koje djeluje u skladu s propisima Republike Hrvatske. Time nije prihvaćen ni prigovor iz zahtjeva za zaštitu zakonitosti, da se ovaj spor ne može rješavati primjenom odredbe čl. 71. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima."¹³

Nasljednički posjed—od pravnog poretka priznata privatna i relevantna vlast koju ostavitelj nasljednik ima glede svih ostaviteljevih posjeda. Još se zove i „idealni posjed“, zbog toga što nema faktične vlasti.

„Ostaviteljevi posjedi stvari i prava prelaze na njegova nasljednika zbog ostaviteljeve smrti i u njezinu času, onakvi kakvi su u tom času bili u ostavitelja.“¹⁴

Kao što je opisano, nasljednički posjed nastaje smrću ostavitelja, jer je po hrvatskom pravu posjed nasljeđiv. Nasljediti ga može onaj koji je na to ovlašten od strane ostavitelja na temelju oporuke ili zakona, čime postaje nasljednikom, te nasljeđuje svu ostavinu ostavitelja. Na taj način nasljeđena ostavina ostavitelja se naziva nasljedničkim posjedom, tj. idealnim posjedom.

Idealni posjed – naziv za od pravnog poretka priznatu privatnu i za svakoga relevantnu vlast koju osoba ima u pogledu nekog predmeta, kao da je taj predmet njezin, a da se pritom ta njetina vlast ne sastoji u kakvoj neposrednoj fizičkoj, efektivnoj vlasti na stvari, niti se na nju oslanja.¹⁵

- Posjed prava – „*S posjedom stvari izjednačeno je faktično izvršavanje sadržaja prava stvarnih služnosti glede neke nekretnine (posjed prava), pa se na posjed prava primjenjuju na odgovarajući način odredbe o posjedu stvari, ako to nije suprotno naravi prava niti odredbama zakona.*“¹⁶

¹³ VSRH, Gzz – 35/95. od 18.06.1995.god., Izbor 1/96.

¹⁴ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, čl.17., st.1.

¹⁵ Gavella et. all. – „Stvarno pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, lipanj 2007.god., str. 174.

¹⁶ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, čl.10., st.5.

Posjed prava ima svaka osoba koja faktično izvršava bitni sadržaj nekog prava, te manifestira volju da ga izvršava za sebe kao svoje pravo.

4. Vrste posjeda s obzirom na kakvoću

- U ovom slučaju se misli na diobu sadržajno jedinstvenog posjeda prema posebnim kakvoćama koje se odnose na osnovu stjecanja, način stjecanja, te određene subjektivne momente u osobi posjednika.

Na temelju kakvoća razlikujemo zakonit i nezakonit, istinit i neistinit, te pošten i nepošten posjed.

a) Zakonit i nezakonit posjed

- Zakonit posjed – posjed koji se zasniva na valjanoj pravnoj osnovi ili pravnom temelju. Da bi se stekao posjed koriste se iste osnove kao i za stjecanje prava vlasništva. Radi se o pravnim poslovima, nekim drugim činjenicama koje se moraju dogoditi da bi se steklo pravo vlasništva. Osim navedenih osnova koriste se i sve druge osnove kojima se stječe pravo na posjed, npr. ugovori kod kojih se predaje stvar drugome na korištenje, uporabu, čuvanje i sl. Ugovor kao pravna osnova naziva se titulus stjecanja, što ne daje posjed stvari ili prava, već samo pravo na posjed. Pravo na posjed imaju sve osobe koje imaju valjani titulus stjecanja.

Primjer 1.

Osoba A kupi od osobe B automobil. Na temelju same kupnje osoba A nije postala posjednik automobila. Na temelju ugovora o kupoprodaji osoba A je stekla samo pravo da od osobe B zahtijeva predaju automobila u posjed. U tome je slučaju kupnja samo osnova ili titulus za stjecanje posjeda. Kada osoba B doista preda automobil, osoba A postaje zakonit posjednik, zbog toga što se njegov posjed zasniva na valjanoj pravnoj osnovi, u ovom slučaju ugovoru o kupoprodaji.¹⁷

¹⁷ Klarić Petar, Vedriš Martin – „Građansko pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god., str. 203.

- Nezakonit posjed – je onaj posjed koji se ne zasniva na valjanoj pravnoj osnovi. Što znači da posjed može postojati i bez valjane pravne osnove, ali je onda nezakonit.

Primjer 1.

Osoba A je postala posjednik stvari na temelju sudske odluke o razvrgnuću suvlasničke zajednice. Osoba A je zakonit posjednik. Međutim, kasnije ta sudska odluka bude ukinuta. Osoba A se od zakonitog posjednika automatski pretvara u nezakonitog.¹⁸

b) Istinit i neistinit posjed

- Istinit posjed – je onaj koji je stečen na dopušten i pravilan način (tradicija).
- Neistinit/viciozan posjed – je onaj koji je stečen silom, potajno ili prijevarom, zlouporabom povjerenja. Steći posjed silom znači doći do posjeda protiv volje dosadašnjeg vlasnika pritom se služeći fizičkom ili psihičkom silom.

Ako je posjednik došao u posjed faktičnim zaposjednućem stvari, te se dosadašnji posjednik tom zaposjednuću nije usprotivio samo zato što za njega nije znao, tada je posjed stečen na neizravan način silom, te je neistinit.

Steći posjed silom znači samovlasno zaposjednuti stvar ili pravo. Ono može biti nepošteno i pošteno. Nepošteno stjecanje će biti u onom slučaju ako stjecatelj zna da mu glede stvari koju samovlasno uzima ne pripada pravo na posjed. Također, stjecatelj može silom oduzeti stvar za koju smatra da je njegova te mu glede nje pripada pravo na posjed. Npr. kada bi kupac silom oduzeo kupljenu stvar, jer prodavatelj oklijeva istu predati. Tada je neistinit posjednik istodobno pošten.

¹⁸ Klarić Petar, Vedriš Martin – „Građansko pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god., str. 204.

Prekarij – je ugovor po kojem je jedna strana prepustila drugoj strani neku stvar na besplatnu uporabu do opoziva.

c) Pošten i nepošten posjed

- Pošten posjed – „je ako posjednik kada ga je stekao nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da mu ne pripada pravo na posjed, ali poštenje prestaje čim posjednik sazna da mu pravo na taj posjed ne pripada “. ¹⁹

Posjednik koji je pošten naziva se i posjednik u dobroj vjeri. Kao što je rečeno pravo na posjed se stječe na pravnoj valjanoj osnovi, te ako posjednik nije znao niti je imao razloga posumnjati u valjanost pravne osnove koja mu osigurava pravo na posjed, tada se smatra poštenim posjednikom.

Poštenje može prestati kada posjednik sazna da mu pravo na posjed ne pripada. Npr. kada bi posjednik saznao da je ugovor o zakupu, na temelju kojeg mu je stvar predana u posjed ništetan.

U slučaju kada bi pravo na posjed bilo vođeno sudskim postupkom u kojem bi pravomoćno bilo odlučeno da posjedniku ne pripada pravo na posjed, u tom slučaju njegovo poštenje prestaje.

Važno je napomenuti da se sama definicija iz Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima o poštenom posjedniku bitno razlikuje od definicije iz Zakona o osnovnim vlasničkim pravnim odnosima o savjesnom posjedniku.

„ Posjed se smatra poštenim, osim ako se dokaže suprotno “. ²⁰U definiciji iz Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima se jasno vidi da je teret dokaza na onome tko tvrdi da posjed nije pošten.

¹⁹ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, čl.18., st.3.

²⁰ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, čl.18., st.5.

*„ Posjed je savjestan ako posjednik ne zna ili ne može znati da stvar koju posjeduje nije njegova “.*²¹U definiciji iz Zakona o osnovnim vlasničkopравnim odnosima se jasno vidi da je posjed savjestan ako posjednik ne zna da stvar koju posjeduje nije njegova.

Razlika tih dviju definicija se bitno očituje u razlikovanju. Prema definiciji iz Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima je vidljivo da za pošten posjed posjednik zna ili bi morao znati da li mu pripada pravo na posjed. Dok je prema definiciji iz Zakona o osnovnim vlasničkopравnim odnosima vidljivo savjesno znanje ili mogućnost znanja posjednika za pravo vlasništva na stvari.

- Nepošten posjed – je onaj kada posjednik zna ili je imao dovoljno razloga posumnjati da mu ne pripada pravo na posjed.

Posjednik koji je nepošten se naziva posjednik u zloj vjeri. Nepošten posjednik znači ako je znao ili je morao znati da je pravni posao na temelju kojeg posjeduje stvar ništetan.

Poštenje i nepoštenje su subjektivne kvalitete posjeda, dok su zakonitost i istinitost objektivne kvalitete posjeda. Što znači da jedan posjed može imati i subjektivne i objektivne kvalitete. Primjer, ako sam kupio stvar, ja sam zakonit posjednik, jer imam valjanu osnovu – ugovor, ali ako umjesto tradicijom dođem u posjed stvari silom, biti ću istodobno neistinit posjednik.

Posjed koji ima sve tri pozitivne kvalitete, tj. da je istodobno zakonit, istinit, pošten naziva se **kvalificiranim posjedom**.

²¹ Žuvela Mladen – „Zakon o osnovnim vlasničkopравnim odnosima“, Narodne novine, Zagreb, 1990.god., čl.72., st.2.

3. STJECANJE I PRESTANAK POSJEDA

„Posjed je stečen kad stjecatelj uspostavi svoju faktičnu vlast glede stvari, bilo da ju je osnovao jednostranim činom (izvorno stjecanje posjeda), ili da mu je prenesena (izvedeno stjecanje posjeda).“²²

1. **Izvorno stjecanje posjeda stvari** – znači steći posjed protiv volje dosadašnjeg posjednika.

a) Neposredan posjed – kod izvornog stjecanja neposrednog posjeda stvari potrebno je izvršiti jednostran fizički čin koji se uspostavlja faktična vlast na stvari. (**aprehenzija**)

Danas aprehenzija nije samo jednostrano fizičko uzimanje stvari, već ima šire značenje, te obuhvaća svaki akt kako bi se zadobila faktična vlast na stvari. U nekim slučajevima nije potrebno neposredno fizičko uzimanje, već je dovoljno posredno uzeće. Npr. poštteni posjednik domaće životinje stječe posjed mladunčeta već samom separacijom. Dok u drugim slučajevima posredan fizički zahvat nije dovoljan, već je potreban i osobni akt stjecatelja. Npr. krivolovac postavi u lovištu zamku. Samim hvatanjem životinje u zamku on još ne postaje posjednik. To postaje onda kada uhvaćenu životinju doista i uzme.

Akt kojim se zasniva posjed pokretnih stvari može biti različit, ali je osnovno da omogućuje uspostavu faktične vlasti na stvari.

b) Posredan posjed–izvorno stjecanje posrednog posjeda je moguće samo preko zastupnika, i to u slučajevima kada je zastupnik stekao neposredni posjed izvorno, što znači da i zastupnikov štićenik izvorno stječe posredni posjed.

²² Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, čl.13., st.1.

2. **Izvedeno stjecanje posjeda stvari** - kod izvedenog stjecanja posjeda sama stvar mora biti u nečijem posjedu. U izvedenom stjecanju se radi o prijenosu posjeda, tj. stjecanju posjeda voljom dosadašnjeg posjednika.

a) Neposredan posjed – modus stjecanja posjeda se naziva „tradicija“.

Tradicija – prijenos posjeda predajom stvari novom posjedniku.²³

Predaja je izvršena u trenutku kada se stjecatelj s voljom prenositelja posjeda nađe u položaju imatelja faktične vlasti nad nekom stvari, koja je pravno priznata kao posjed.

Tradicijom se prenose pravni učinci, koji se ujedno nazivaju pravo posjeda. Danas pravo poznaje nekoliko vrsta tradicije, kao npr.:

- Fizička predaja ili predaja iz ruke u ruku – najuobičajenija vrsta tradicije kod prijenosa posjeda pokretnih stvari. Međutim, ovu vrstu tradicije ne smijemo preusko shvatiti, zbog toga što iz samog naziva proizlazi kao da je nužno potrebno da prenositelj i stjecatelj stvar fizički zahvate rukom, ali nije uvijek tako. Dovoljno je da se stjecatelju omogući faktično raspolaganje stvarju, i to stvarnim stavljanjem stvari u položaj da stjecatelj može nad njom imati faktičnu vlast.

Primjer 1.

Kad poštar ubaci pismo u naš sandučić za pisma, izvršena je fizička predaja stvari, pa makar mi pri tome uopće nismo bili prisutni. Isto je tako kad, recimo, na sajmištu kupimo drva pa uputimo prodavatelja da ih istovari pred našom kućom. I tu je istovarivanjem drva izvršena fizička predaja stvari.²⁴

- Predaja znacima ili simbolička tradicija – vrsta tradicije kod koje se prijenos posjeda obavlja pomoću nekog sredstva, oruđa, znakova, isprava. Izvršenim se smatra i

²³ Klarić Petar, Vedriš Martin – „Građansko pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god., str. 209.

²⁴ Klarić Petar, Vedriš Martin – „Građansko pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god., str. 210.

predaja pokretne stvari predajom isprave na osnovi koje stjecatelj može raspolagati stvarju.

Simbolička tradicija se javlja kod onih stvari koje se ne mogu predati iz ruke u ruku. Zapravo stvari koje se fizički ne bi mogle predati zapravo nema. Simbolička tradicija se javlja kod pokretnih stvari koje su prostorno udaljene i od prenositelja i od stjecatelja, te sama ta prostorna udaljenost sprječava da se izvrši predaja iz ruke u ruku.

Primjer 1.

Neka je slika deponirana u garderobi na vinkovačkom kolodvoru. Prijenos posjeda može se izvršiti i u Zagrebu na način da se stjecatelju preda potvrda od garderobe u Vinkovcima.²⁵

- Tradicija očitovanjem–vrsta prijenosa posjed kod koje se bez ikakve promjene detencije, stječe posjed sporazumnim dodavanjem. Javlja se u dva osnovna oblika : tradicija kratkom rukom (traditio brevi manu), te posjedovni sporazum ili uglavak (constitutum possessorium).
- Tradicija transportom–postavlja se pitanje je li tradicija, tj. prijenos posjeda izvršen u trenutku kada je prenositelj predao stvar na transport, ili je izvršen onda kada je stjecatelj primio stvar.

„Kad se posjed prenosi osobi koja nije prisutna, predaja je izvršena kad stvar primi sam stjecatelj ili-ili osoba koja ga po njegovoj volji ili po zakonu u tome zastupa, a predajom prijevozniku samo ako prijevoznik radi za račun stjecatelja.“²⁶

Tradicija transportom je nešto drugačije riješena kod ugovora o prodaji.

²⁵ Klarić Petar, Vedriš Martin – „Građansko pravo“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god., str. 210.

²⁶ Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, čl.14., st.2.

„Kad je prema ugovoru potrebno izvršiti prijevoz, a ugovorom nije određeno mjesto ispunjenja, predaja je izvršena uručenjem stvari prijevozniku ili otpremniku.“²⁷

- b) Posredan posjed – stječe se izvedeno prijenosom posjeda s jedne na drugu osobu pravnim poslom, ili odlukom državnog tijela vlasti.

Posredni posjed se stječe pravnim poslom, kao npr. kad netko kupi stvar koja se nalazi u zakupu, gdje kupac kao vlasnik izvršava faktičnu vlast na stvari posredno preko zastupnika kao neposrednog posjednika.

3.1. Prestanak posjeda

Sukladno načelu trajnosti posjeda, svaki posjed jednom stečen, traje neprekidno dalje. Onaj tko tvrdi da je posjed prekinut, isto mora i dokazati okolnostima za koje zakon veže prestanak posjeda.

- a) Posjed stvari – prestaje gubitkom faktične vlasti na stvari. Međutim, gubitkom se ne smatra kada je posjednik privremeno spriječen izvršavati faktičnu vlast na stvari neovisno o svojoj volji.
- Apsolutan prestanak posjeda stvari – je kada dosadašnji posjednik gubi posjed, te ga nitko drugi ne stječe. U slučajevima kada stvar propadne, ili ako se izgubi bez izgleda da se ponovo pronađe, te ju posjednik svojom voljom napusti.
- Relativan prestanak posjeda stvari – je kada ju dosadašnji posjednik gubi, a istodobno ju netko drugi stječe. Takav se prestanak javlja kod prijenosa posjeda.
- b) Posjed prava – stvarne služnosti u načelu prestaje prestankom izvršavanja njegova sadržaja. Neizvršavanjem sadržaja prava stvarne služnosti posjed prava ne prestaje sve dok ga njegov posjednik može izvršava ako to želi.

²⁷ Zakon o obveznim odnosima, pročišćeni tekst zakona, Narodne novine 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, čl.394.

- Apsolutan prestanak posjeda prava – do kojeg može doći voljom posjednika prava stvarne služnosti, ali i sprječavanjem njezina vršenja od strane vlasnika odnosno posjednika poslužnog dobra. Do toga može doći ako posjednik prava ne ostvari zaštitu svoga posjeda.
- Relativan prestanak posjeda prava – može doći prijenosom posjeda povlasnog dobra na drugu osobu, čime istodobno prelazi i posjed prava te služnosti na novog posjednika povlasnog dobra.

4. OBJEKTIVNA I SUBJEKTIVNA KONCEPCIJA POSJEDA

Objektivna koncepcija se prvi puta pojavljuje u 19. stoljeću u njemačkoj pravnoj znanosti, te u njemačkom Građanskom zakoniku. Nakon čega se objektivna koncepcija prihvaća i u mnogim drugim pravnim poredcima. Unutar pravnog poretka njemačkog prava spadalo je hrvatsko pravo i francusko pravo. Prije nego što je nastala objektivna koncepcija, prevladavala je subjektivna koncepcija za koju se smatra da potječe iz rimskog prava, te da ju je postavio jedan od najvećih stručnjaka 19. stoljeća C. F. von Savigny.

Savigny je smatrao da je analizom fragmenata preko rimskih pravnika otkrio na koji je način posjed bio uređen u rimskom pravu, te je na temelju tog uživao veliki ugled, te je njegovo otkriće bilo prihvaćeno kao pozitivno pravo u velikom dijelu Europe. Međutim, rimski su pravni tekstovi pretežno očuvani u fragmentarnom obliku, te se ne može pouzdano utvrditi kako su rimski pravnici shvaćali posjed. Moglo bi se reći da je subjektivna koncepcija posjeda uistinu bila razvijena još u rimskom pravu. Rimsko pravo je imalo razne pravne škole, koje su zastupale različita mišljenja. Zbog različitih mišljenja u pravnim školama, danas se teško može sa sigurnošću reći da subjektivna koncepcija proizlazi iz tog vremena. Zbog toga se preciznije može reći da je subjektivnu koncepciju koju danas poznajemo razvio sam Savigny.

Subjektivna koncepcija je do početka 20. stoljeća prevladavala u pravnim poredcima Europe, da bi se poslije proširila na romanske podskupine pravnih poredaka. Subjektivna i objektivna koncepcija su više povezane s vremenskim razdobljima, nego s podjelom na romanski i germanski pravni krug. Subjektivnu su koncepciju usvajali svi stari građanski zakonici, te je u 19. stoljeću jedina i bila razrađena (tradicionalna koncepcija). Dok moderni zakonici prihvaćaju objektivnu koncepciju posjeda (moderna koncepcija).

Svaki pravni poredak se može svrstati u jedno od ove dvije koncepcije, dok je predmet analize uvijek prvo subjektivna koncepcija.

4.1. Subjektivna koncesija posjeda

Subjektivnom koncepcijom posjeda se naziva tradicionalna konstrukcija posjeda, koja se i danas primjenjuje u mnogim pravnim poredcima. U rimskom se pravu posjed sastojao od dva elementa : činjenice faktičnog držanja stvari, te volje da se stvar drži. Posjed koji je imao oba elementa je bio zaštićen posebnom posjedovnom zaštitom (possessio ad interdicta). Posjed koji nije imao oba elementa nije imao voljni element, već samo corpus (possessio naturalis).

Da bi se stekao posjed bilo je potrebno steći oba elementa, i corpus i animus, dok bi za gubitak posjeda bilo dovoljno izgubiti jedan od elemenata. U Justinijanovoj kodifikaciji se navodi da se posjed gubi onako kako se i stječe, kada se izgube i corpus i animus. Posjed se nikada ne bi mogao izgubiti gubitkom faktične vlasti na stvari da se Justinijanova kodifikacija prihvatila. Nadalje, Justinijanova kodifikacija nije zaživjela u praksi u rimsko doba, dok u shvaćanju ponekih rimskih pravnika posjed gubi činjeničnu prirodu, te dobiva pravnu dimenziju. U modernoj subjektivnoj koncepciji se traži volja posjedovati kao vlasnik, dok to u rimskom pravu nije poznato.

Osnovna okosnica subjektivne koncepcije posjeda kakvu je postavio Savigny jest ideja da je posjed vanjska slika prava vlasništva. Što znači da posjednik mora u vanjskim odnosima nastupati kao da je vlasnik objekta posjeda. Isto tako subjektivna koncepcija razlikuje dva bitna elementa, faktična vlast na stvari (corpus) i voljni element da se stvar drži za sebe, kao vlasnik (animus domini). Važno je napomenuti da je dovoljno postojanje samo animusa domini, a ne i jednog i drugog elementa.

Subjektivna koncepcija ograničava krug posjednika, zbog toga što mnoge osobe koje imaju određena prava na stvari, nemaju posjed, već im je priznat samo položaj **detentora** (držati stvar u tuđe ime). Detentor nema pravo na posjedovnu zaštitu, već se u slučaju smetanja detencije mora obratiti posjedniku koji zahtjeva posjedovnu zaštitu, te mu na taj način omogućiti mirnu detenciju stvari i nesmetano izvršavanje prava. Takvo rješenje koje nudi subjektivna koncepcija je vrlo nepraktično i tegobno za detentore, zbog čega je pravo osiguralo posjedovnu zaštitu i takvim osobama. Posjed prava je nužni dio prava posjeda u pravnim poredcima koji prihvaćaju subjektivnu koncepciju posjeda, samim time je stekao važnost u praksi, da su neki smatrali da ga treba zadržati i onda kada je subjektivna koncepcija posjeda napuštena u korist objektivne koncepcije posjeda.

4.2. Objektivna koncepcija posjeda

Koncepcija posjeda usvojena u dijelu pozitivno – pravnih poredaka, još se naziva i moderna koncepcija. Naziv „moderna“ joj možda i najbolje odgovara, zbog toga što su mnogi pravni sustavi napustili subjektivnu koncepciju i odlučili se za nju. Hrvatsko pravo također prihvaća objektivnu koncepciju posjeda, te su odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima zasnovane baš na njoj. Da bi se pobliže shvatila sama objektivna koncepcija posjeda, potrebno je predstaviti njene korijene. Najznačajniji izvor objektivne koncepcije je stari pravi institut koje je nestao iz pozitivnih propisa, ali se uvelike primjenjuje u mnogim kvalitetama objektivne koncepcije posjeda. Riječ je o germanskom institutu „gewere“.

Gewere – od latinske riječi vestitura.

Definiran kao vanjski vidljiv odnos osobe prema stvari koji pravo priznaje kao pojavni oblik prava na stvari. Dok se u našoj literaturi definira kao posjed, što zapravo nije točno. Podrijetlo vuče od radnje kojom se prenosila vlast na stvar, slikovito je zamišljena kao oblačenje osobe tom stvari, zbog čega se javlja stanje „vlasti na stvari“. Zbog čega gewere označava pravni odnos koji postoji gdje se priznaje vanjski vidljiv odnos vlasti glede stvari. Gewere je ostvarivala publicitetnu funkciju na dva načina: idejom da svako stvarno pravo da bi stupilo na snagu mora biti javno objavljeno, te idejom da svaki vanjski vidljivi pričin prava proizvodi učinke kao da to pravo uistinu postoji, sve dok se ne dokaže suprotno. Uz samu gewere je postojalo materijalno pravo, koje se moralo dokazivati, ako je bilo u suprotnosti s vidljivom slikom prava. Gewere obavlja funkcije koje danas obavlja samostalni posjed pokretne stvari.

Gewere isto kao i posjed ima više različitih vrsta, mnoge od njih nemaju uzora u rimskom pravu, dok će modernom čitatelju izgledati vrlo poznate.

Vrste gewere:

- a) Tjelesna (faktična) gewere – uporaba stvari uz postojanje faktične vlasti, prilikom čega se razlikuje ovisno o tome je li objekt pokretnina ili nekretnina.

Kod pokretnina se zahtjevalo faktično držanje stvari, dok je kod nekretnina faktičnu gewere imao onaj koji je gospodarski iskorištavao tu nekretninu, npr. ubirati plodove. Gewere se na nekretnini mogla imati i bez fizičkog držanja, kao npr. kada je feudalni gospodar ubirao desetinu sa zemljišta, dok je to isto zemljište obrađivao kmet. Bila je mogućnost imati više gewere različitog stupnja na jednom zemljištu, ali je neposredna gewere morala pripadati jednom subjektu.

- b) Idealna (pravna) gewere—nije nužno vezana uz faktičnu vlast na stvari, zbog toga što nije nužno imati faktičnu vlast na stvari, već se može dodati i neka idealna vlast. Protupravnim oduzimanjem faktične vlasti na nekretnini ne prestaje dotadašnja gewere, već bi se sudskim putem mogla tražiti ponovno faktična vlast. Što znači da idealna gewere omogućava svom nositelju uspostavu faktične vlasti na stvari.
- c) Zakonita gewere—je ona koja traje kroz duže vrijeme, te kroz protek vremena sve više jača. Donosila je prednost svome ovlašteniku u postupku pred sudom, gdje nije morao dokazivati pravni temelj stjecanja svoje gewere.
- d) Vlastita gewere – vidljivi izraz prava vlasništva.
- e) Ograničena gewere – vidljivi izraz nekoga drugoga stvarnoga prava.

Svaka ograničena gewere na stvari značila je postojanje i gewere na pravu, što znači da gewere na nekom stvarnom pravu znači i ograničenu gewere na stvari. Postoji onoliko vrsta gewere koliko je bilo stvarnih prava i pojava oblika u kojima se ona izražavaju, tako imamo pojedinačnu, mirujuću, čekajuću gewere.

Gewere je više pripadala pravu nego faktičnoj stvari, jer je ona bila ništa drugo nego vanjska slika prava, čak i onda kad bi uključivala faktično držanje stvari. Kao takva

se mogla prodavati, prenositi, nasljeđivati. Pravna priroda gewere je vrlo važna zbog toga što u velikoj mjeri utječe na objektivno koncipirani posjed.²⁸

4.3. Sadržaj objektivne koncepcije posjeda

Objektivna koncepcija zahtjeva samo postojanje faktične vlasti na stvari, tj. ne zahtjeva postojanje volje da se posjeduje kao vlasnik, što je ujedno i osnovna razlika između objektivne i subjektivne koncepcije.

Subjektivna koncepcija polazi od pretpostavke da je posjed samo vanjska slika prava vlasništva, samim time posjednik želi faktičnu vlast na stvari koju posjeduje, baš kao i vlasništvo. Međutim, kod subjektivne koncepcije faktična vlast susreće problem kada se imitira nešto nevidljivo. Vlasništvo nad nekom stvari u cijelosti ne može imati više osoba istovremeno, međutim, može samo onda kada su ti vlasnici suvlasnici.

Objektivna koncepcija polazi od realne slike, od onoga što je vidljivo. Ona uzima sve odnose ljudi koji vanjski naliče na posjed, svi odnosi kod kojih neki subjekt ima vlast glede nekog objekta. Temelj objektivne koncepcije je to što ona izostavlja volju, te smatra posjedom samo činjenicu faktične vlasti na stvari. Objektivna koncepcija jest moderna, zbog čega cijelo pravo posjeda preokreće i postavlja nove osnove. Najznačajnija posljedica usvajanja objektivne koncepcije posjeda je pretvaranje subjekata koji su po subjektivnoj koncepciji imali samo detenciju u posjednike (detentor u posjednik). Zbog čega se tim subjektima omogućava zaštita u slučaju smetanja ili oduzimanja njihova posjeda.

Kod objektivne koncepcije može postojati više istovremenih posjeda različitog stupnja na istoj stvari, institut pomoćnika u posjedovanju.²⁹

²⁸ Radošević Petar – Pravna priroda posjeda, Pregledni znanstveni rad, ožujak 2008.god., Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, str. 359, 360. <https://hrcak.srce.hr/35523> (10.04.2018.)

²⁹ Radošević Petar – Pravna priroda posjeda, Pregledni znanstveni rad, ožujak 2008.god., Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, str. 359, 360. <https://hrcak.srce.hr/35523> (10.04.2018.)

4.4. Priroda posjeda

Posjed pripada svijetu pravnog, a ne činjeničnog. Nadalje, nije svaka faktična vlast posjed, niti svaki posjed podrazumijeva postojanje faktične vlasti glede stvari, što znači da je posjed zapravo društveni odnos koji pravni poredak priznaje kao takav. Koji će društveni odnos najbolje biti okarakteriziran kao posjed, a koji ne, najbolje određuje objektivni pravni poredak svojim normama.

Činjenica faktične vlasti glede stvari postoji nezavisno od pravnog poretka, ali je faktična vlast još daleko od posjeda. Faktičnu vlast treba razlikovati glede stvari s jedne strane, i posjeda s druge strane. Ona postoji nezavisno od prava, što znači da ju pravo ne može niti stvoriti niti uništiti. Međutim, posjed samo po sebi stvara pravo, bez obzira što je u osnovi posjeda faktična vlast, posjed je ipak kreacija prava. Dok neki pravni poredci ne priznaju institut posjeda, kao npr. „bivše sovjetsko pravo, ne poznaje institut posjeda, jer mu uskraćuje obje osnovne pravne prednosti. Sovjetsko je pravo poznavalo samo činjenicu faktične vlasti, te je uz postojanje faktične vlasti kupca vezivalo presumpciju prelaska prava vlasništva kod kupoprodaje, bez obzira što su se stranke mogle i drugačije dogovoriti“.³⁰ Da bi se faktična vlast smatrala posjedom, pravni poredak uz nju mora vezivati barem jednu od dvije važne pravne posljedice: posjedovnu zaštitu i mogućnost dosjedanja. U slučaju da pravo uz faktičnu vlast ne vezuje jednu od ove dvije posljedice, nije posjed, već samo faktična vlast glede stvari. Što zapravo znači da pravo određuje koju faktičnu vlast i pod kojim uvjetima priznaje za posjed. Posjed ne postoji izvan i nezavisno od prava, što znači da pravo stvara posjed.

Usvajanjem objektivne koncepcije došlo je do prevladavanja pravne nad činjeničnom prirodom posjeda, kod koje je došlo do interakcije rimskog instituta posjeda s institutom *gewere*, koji je bio pravno obojen (presumpcija prava). Time je došlo do potpune prevage pravne nad činjeničnom prirodom posjeda, te ne bi trebalo biti nikakve dvojbe da moderan posjed pripada svijetu pravnog.³¹

³⁰ Radošević Petar – Pravna priroda posjeda, Pregledni znanstveni rad, ožujak 2008.god., Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, str. 361, 362, 363. <https://hrcak.srce.hr/35523> (10.04.2018.)

³¹ Radošević Petar – Pravna priroda posjeda, Pregledni znanstveni rad, ožujak 2008.god., Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, str. 364, 365, 366, 367. <https://hrcak.srce.hr/35523> (10.04.2018.)

5. PRILOZI

5.1. Primjer 1. - pomoćnik u posjedovanju

Broj: Rev-x 1085/11-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu, u vijeću sastavljenom od sudaca Ivana Mikšića predsjednika vijeća, Jasne Guštek članice vijeća, mr. sc. Lucije Čimić članice vijeća, Jasenke Žabčić članice vijeća i Dragana Katića člana vijeća i suca izvjestitelja, u pravnoj stvari tužiteljice Đ. V. iz R., zastupane po punomoćniku S. B., odvjetniku iz R., protiv tuženika: I. Nogometnog kluba „G.-O.“ i II. Općine Oprtalj, oboje zastupani po punomoćniku N. B., odvjetniku iz U., radi predaje u posjed, te u pravnoj stvari protutužitelja Općine Oprtalj protiv protutuženice Đ. V., radi utvrđenja prava vlasništva i isplate, odlučujući o reviziji tužiteljice-protutuženice (u nastavku teksta: tužiteljica) protiv presude Županijskog suda u Puli poslovni broj GŽ-2792/10 od 13. srpnja 2011., kojom je djelomično potvrđena i preinačena presuda Općinskog suda u Puli poslovni broj P-276/08 od 30. studenog 2009., u sjednici vijeća održanoj 6. ožujka 2012.,

p r e s u d i o j e:

Revizija tužiteljice odbija se kao neosnovana.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom u točki I. i II. izreke prihvaćen je tužbeni zahtjev i naloženo tuženoj Općini Oprtalj da tužiteljici i A. M. V. od I. iz Italije, slobodne od stvari i osoba, preda u suposjed nekretnine označene kao k.č.br. 6466/1, 6467 i 6466/2 sve k.o. O. te joj je naloženo da tužiteljici isplati iznos od 52.492,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 12. studenog 2009. do isplate. Točkom III., IV. i V. izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice u preostalom dijelu glede tužene Općine Oprtalj za isplatu 262,708,00 kn te je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev tužiteljice u odnosu na I-tuženika. U preostalom dijelu u cijelosti je odbijen protutužbeni zahtjev i riješeno o parničnim troškovima.

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tuženika i potvrđena prvostupanjska presuda te je djelomično prihvaćena žalba tužiteljice i presuda suda prvog stupnja preinačena tako što je tužbeni zahtjev tužiteljice na predaju u suposjed prihvaćen i u odnosu na tuženi nogometni klub.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je izjavila tužiteljica zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, predlažući da revizijski - 2 - Rev-x 1085/11-2 sud prihvati reviziju i ukine osporene dijelove odluka nižestupanjskih sudova ili da se presuda preinači u korist tužiteljice uz nadoknadu troškova revizije.

Tuženik nije odgovorio na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Na temelju članka 392.a Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08 i 57/11 – u nastavku teksta: ZPP) u povodu revizije iz članka 382. stavka 1. ZPP revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i samo u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Neosnovano se u reviziji upire na ostvarenje bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a jer nižestupanjske presude nemaju nedostataka koji onemogućavaju ispitivanje.

Netočna je i protivna stanju spisa revizijska tvrdnja da se u drugostupanjskoj odluci uopće ne navode razlozi jer je taj sud dao jasne i neproturječne razloge o odlučnim činjenicama te je pritom izrijekom naveo koje je odredbe postupovnog i materijalnog prava primijenio. Predmet spora u revizijskom dijelu postupka je zahtjev tužiteljice za (solidarnu) isplatu naknade uslijed korištenja nekretnine u njenom suvlasništvu i to u cijelosti glede tuženog nogometnog kluba, sporna je i visina dosuđene naknade koju tužiteljici ima platiti Općina Opatalj, kao i tijek zakonskih zateznih kamata na tu naknadu.

U postupku koji je prethodio reviziji nižestupanjski su sudovi utvrdili da je tužbeni zahtjev tužiteljice radi predaje u suposjed osnovan, dok je glede naknade za korištenje predmetnih nekretnina utvrđeno da tužiteljici to pravo, primjenom odredbe iz članka 165. stavak 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08 i 38/09, u nastavku teksta: ZV) pripada

samo u odnosu na tuženu općinu i to za razdoblje od kada je njezin posjed postao nepošten, odnosno od 7. prosinca 1997. kada se tužiteljica prvi put bezuspješno obratila tom tuženiku sa zahtjevom za naknadu vrijednosti predmetnih nekretnina. Utvrđeno je da su prije toga navedene nekretnine (do 1994.) bile u društvenom vlasništvu s pravom korištenja Općine Buje te da ih je ona uredila kao nogometno igralište (koje se ne može smatrati građevinskim objektom) i koje je potom voljom te općine koristio NK „G.-O.“.

Pravilno su nižestupanjski sudovi utvrdili da je samo tužena općina dužna isplatiti naknadu za koristi koje je imala za vrijeme posjedovanja predmetnih nekretnina jer je utvrđeno, što se u reviziji ne osporava, da je od 7. prosinca 1997. postala nepošteni posjednik nekretnina koje su u suvlasništvu tužiteljice.

Naprotiv, glede tuženog nogometnog kluba tijekom postupka je utvrđeno da je koristio predmetne nekretnine samo na način i u okviru onog što mu je dozvoljavala tužena općina i zapravo ne izvršavajući nikakvu svoju vlast glede spornih nekretnina te onog što je na njima izgrađeno. Iako nižestupanjski sudovi pogrešno zaključuju da se u konkretnom slučaju radi o - 3 - Rev-x 1085/11-2 odnosu posrednog i neposrednog posjednika stvarni položaj tuženog nogometnog kluba nalazi se u institutu pomoćnika u posjedovanju, jer posjed nema onaj tko ne izvršava nikakvu svoju vlast glede neke stvari (članak 12. stavak 1. ZV-a).

Zbog toga je ovaj tuženik, koji je izvršavao tuđu faktičnu vlast na stvari i postupao po uputama tužene općine, bio samo pomoćnik u posjedovanju pa kao takav, na temelju odredbi iz članka 164. i 165. ZV-a, vlasniku nije dužan isplatiti koristi koje je imao za vrijeme dok se služio nogometnim igralištem (jer ga nije ni koristio kao posjednik).

U reviziji tužiteljice se pogrešno tvrdi da se u ovom slučaju imao primijeniti institut stjecanja bez osnove iz članka 214. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 - u nastavku teksta: ZOO) jer se odredbe iz članka 164. i 165. ZV-a, kao specijalne pravne norme, uvijek primjenjuju u sporovima u kojima je postavljen vlasničkopravni zahtjev za povrat stvari (članak 161. ZV).

U odnosu na visinu sporne novčane tražbine nižestupanjski sudovi utvrđuju da tužiteljica predmetno nogometno igralište nije privela namjeni pa da bi te nekretnine mogla davati u zakup samo kao poljoprivredno zemljište, slijedom čega je visina naknade za njihovo korištenje, koja pripada tužiteljicu kao suvlasnicu, primjenom odredbe iz članka 223. ZPP-a,

utvrđena u ukupnoj visini od 52.492,00 kn, koji iznos predstavlja 1/2 zakupnine za jedanaest godina korištenja zemljišta na kojem se nalazi nogometno igralište.

Revidentica neosnovano prigovara visini dosuđene naknade tvrdeći da ima pravo na naknadu za zakup tog zemljišta, ali ne kao poljoprivrednog već kao zemljišta za sport i rekreaciju, što je protivno njenom (jedinom) dokaznom prijedlogu istaknutom na ročištu od 3. prosinca 2003. (list 28 spisa), kada je sama izrijeком predložila izvođenje dokaza – pribavljanjem podataka o cijeni naknade za korištenje poljoprivrednog zemljišta, koji podaci tijekom postupka, s obzirom na odgovore mjerodavnih državnih tijela, neupitno nisu pribavljeni.

Osim toga, u podnesku od 9. studenog 2009. (list 104 spisa) tužiteljica prepušta sudu da sam, po slobodnoj ocijeni, dakle, primjenom odredbe iz članka 223. ZPP-a, utvrdi „minimalan iznos odnosno naknade neovisno od toga da li se radi o poljoprivrednom zemljištu ili nogometnom igralištu“, ističući da je te podatke teško i čak nemoguće pribaviti od porezne uprave. Za istaknuti je da na okolnosti visine sporne naknade tužiteljica tijekom cjelokupnog postupka nije predlagala nikakve druge dokaze.

Slijedom navedenog, polazeći od raspravnog načela iz članka 7. ZPP koje se ne primjenjuje samo glede utvrđivanja činjenica već i u odnosu na izvođenje dokaza, nižestupanjski su sudovi pravilno utvrdili visinu koristi iz članka 165. stavak 1. ZV-a koju tužena općina Oprtalj mora platiti tužiteljici.

Konačno, prema članku 38. Zakona o izvlaštenju ("Narodne novine", broj 9/94., 35/94., 112/00., 114/01., 79/06. i 45/11.) takvu je naknadu, u slučaju ustanovljena zakupa kod nepotpunog izvlaštenja, moguće odrediti i u obliku jednokratnog iznosa za cijelo vrijeme trajanja zakupa pa je i na osnovi tog zakonodavnog rješenja, navedenu naknadu u ovom slučaju bilo moguće utvrditi u jednokratnom iznosu prema cijenama u vrijeme presuđenja - 4 - Rev-x 1085/11-2 kako su to pravilno utvrdili nižestupanjski sudovi. Zbog toga tužiteljicu na dosuđenu novčanu tražbinu pripada i zakonska zatezna kamata koja teče od dana presuđenja.

Prema tome, ispitujući pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i samo u granicama razloga određeno navedenih u reviziji utvrđeno je da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena pa je na temelju članka 393. ZPP valjalo presuditi kao u izreci.

U Zagrebu, 6. ožujka 2012.

Predsjednik vijeća:

Ivan Mikšić, v.r.

5.2. Primjer 2. - posredni i neposredni posjednik

Broj: Rev-1964/1999-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Jakoba Miletića kao predsjednika vijeća, dr sc. Ivana Kaladića, Gordane Matasić-Špoljarić, mr.sc. Andrije Erakovića i Miroslave Vekić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B. b. d.d. B., koju zastupa punomoćnica V. V.-Ž., odvjetnica iz B., protiv tuženice M. M. iz K., koju zastupa punomoćnik B. P., odvjetnik iz V., radi iseljenja, odlučujući o reviziji tužene protiv presude Županijskog suda u Koprivnici broj Gž-519/98-2 od 11. veljače 1999. godine, kojom je potvrđena presuda Općinskog suda u Križevcima broj P-197/97-10, od 2. prosinca 1997. godine, u sjednici održanoj dana 26. ožujka 2003. godine,

p r e s u d i o j e

Revizija tužene odbija se kao neosnovana.

Obrazloženje

Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba tužene i potvrđena je presuda suda prvog stupnja, kojom je tuženoj naloženo da iseli iz kuće u K., kč. br. 868, upisane u zk.ul. 484, k.o. K., površine 268 m², te da je preda slobodnu od osoba i stvari tužitelju i da mu nadoknadi parnični trošak u iznosu od 5.075,00 kn.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude reviziju je izjavila tužena zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tužitelj nije podnio odgovor na reviziju, a ni nadležni državni odvjetnik, kojem je revizija dostavljena temeljem čl. 390. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92 i 112/99 - dalje ZPP), nije se izjasnio o sadržaju revizije. - 2 - Rev-1964/1999-2

Revizija nije osnovana.

Nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP, na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, a ni ona iz točke 13. toga članka koju revident ističe tvrdnjom da "postoji raskorak između dispozitiva presude i obrazloženja". U obrazloženju prvostupanjske presude i u obrazloženju drugostupanjske, navedeni su jasni razlozi o odlučnim činjenicama i nisu u proturječnosti s izrekom.

Utvrđeno je da je tužitelj kupio spornu nekretninu u ovršnom postupku i da mu je dosuđena rješenjem o dosudi prvostupanjskog suda broj I-83/95 od 14. 11. 1996. godine, a rješenjem broj I-83/95 od 3.03.1997.godine, odlučeno je da se ta nekretnina u dotadašnjem vlasništvu tuženice predaje tužitelju kao kupcu. Temeljem tog rješenja u zemljišnoj knjizi upisano je pravo vlasništva u korist tužitelja.

Na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno su nižestupanjski sudovi primijenili materijalno pravo. Prema čl. 161. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", br.91/96, 73/00, 114/01, dalje: ZV) vlasnik ima pravo zahtijevati od osobe koja posjeduje njegovu stvar da mu ona preda svoj posjed stvari. Tužena je po prvi puta u žalbi protiv presude navela da ona "ne stanuje u predmetnoj kući, već obitelj A. temeljem ugovora na period od 30 godina".

Pravilno drugostupanjski navodi da ta činjenica nije odlučna, jer je tužiteljica kao vlasnica kuće (do prisilne prodaje kuće tužitelju) ostala posredni posjednik i pod pretpostavkom da je tu nekretninu temeljem ugovora predala u neposredan posjed obitelji A.. Kad netko stvar posjeduje kao plodouživatelj, založni vjerovnik, zakupoprimac, najmoprimac, čuvar, posudovnik ili u kojem drugom sličnom odnosu u kojem je prema drugome ovlašten ili obvezan kroz neko vrijeme posjedovati je, onda je posjednik stvari i taj drugi (posredni posjednik), a stoji li posredni posjednik prema nekom trećem u takvu odnosu, i taj je posredni posjednik (čl. 10. st. 3. ZV). Prema tome, time što je predala posjed kuće trećem (obitelji A.) tuženica nije prestala biti posjednik. Posljedica toga je da su posjednici i tuženica i obitelj A. i to tuženica

kao posredna posjednica, a obitelj A. kao neposredni posjednik. Tužena je time pasivno legitimirana.

Kada je u pitanju vlasnička tužba aktivno je legitimiran vlasnik stvari, a pasivno je legitimirana osoba koja posjeduje njegovu stvar (arg. iz čl. 161. st. 1. ZV). Tužitelj mora dokazati da je stvar koju zahtijeva njegovo vlasništvo i da se nalazi u tuženikovu posjedu (čl. 162. st. 1. ZV), a kako je rečeno u posjedu je i osoba koja stvar posjeduje posredno, a ne samo ona koja ju posjeduje neposredno. Tvrdnja revidentice da je tužitelj pokrenuo parnicu i protiv S.A. nije relevantna, jer odluka u toj parnici nema utjecaja na ishod ovog spora. Tužba se može podnijeti i protiv posrednog i protiv neposrednog posjednika. Te tužbe se međusobno ne isključuju. Odredba čl. 163. st. 2. ZV, prema kojoj posjednik ima pravo odbiti predaju stvari njezinom vlasniku, ako izvodi svoje pravo na posjed od posrednoga posjednika, nedvojbeno ukazuje na to da se vlasnička tužba može i treba podići protiv posrednog posjednika.

Tvrdnja revidentice da je Općinskom sudu u Bjelovaru podnijela prijedlog za ukidanje potvrde pravomoćnosti i izvršnosti presude P-986/94 od 1. 12. 1994. godine temeljem koje je provedeno izvršenje prodajom sporne kuće tužitelju, nema značaja. Podnošenjem prijedloga (u samoj reviziji se navodi da je postupak povodom prijedloga u tijeku) tužitelj nije izgubio - 3 - Rev-1964/1999-2 pravo vlasništva niti je tužena stekla neko pravo koje ukida ili zaustavlja pravo tužitelja da kao vlasnik traži predaju stvari u posjed.

Valjalo je zbog rečenih razloga temeljem čl. 393. ZPP, odbiti reviziju kao neosnovanu.

U Zagrebu, 26. ožujka 2003. godine.

Predsjednik vijeća:

Jakob Miletić, v.r.

6. ZAKLJUČAK

U završnome radu sam pobliže pokušao objasniti posjed, kao faktičnu vlast na stvari. Vrste posjeda uz poneke primjere, kako bih što lakše mogao dočarati samu definiciju i značenje iste. Na koji način se stječe posjed, te na koji način prestaje posjed. Pobliže objasnio svrhu objektivne i subjektivne koncepcije.

Posjed i vlasništvo se poistovjećuju u običnom govoru, iako u pravnom smislu ova dva pojma ne da nisu sinonimi, već među njima postoji važna razlika. Važno je napomenuti, da i vlasnik može imati faktičnu vlast na stvari. Bez obzira je li faktična vlast na stvari izgubljena, vlasnik zadržava pravo vlasništva. Kod posjeda je važno zapamtiti da se sastoji od corpusa i animusa. Gdje corpus predstavlja objektivni element posjeda, dok animus predstavlja subjektivni element posjeda.

Smatram da je idealni posjed zakonit, istinit i pošten. On mora biti zasnovan na valjanoj pravnoj osnovi, mora biti stečen na dopušten i pravilan način. Poštenje je možda najnesigurnija karakteristika posjeda. Pošten bih bio onaj posjed kada posjednik u vrijeme kad ga je stekao nije znao, niti je mogao posumnjati da mu ne pripada pravo na posjed. Smatram da se u ovom slučaju više ide na vjernost, nego što se takva teza može i dokazati. Nitko od nas ne može znati što je zapravo netko mislio prilikom stjecanja posjeda, te je li to bilo u lošoj ili dobroj namjeri.

Kroz dva primjera na kraju rada sam se bazirao na pomoćnika u posjedovanju, te na posrednog i neposrednog posjednika. Gdje se na praktičan način vidi o čemu sam pisao u završnom radu.

7. LITERATURA

Knjige:

1. Gavella et. all., „STVARNO PRAVO“, Narodne novine d.d., Zagreb, lipanj 2007.god.
2. Klarić Petar, Vedriš Martin – „GRAĐANSKO PRAVO“, Narodne novine d.d., Zagreb, veljača 2009.god.
3. Žuvela Mladen, „ZAKON O OSNOVNIM VLASNIČKOPRAVNIM ODNOSIMA“, Narodne novine, Zagreb, 1990.god.

Pravni akti:

1. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, pročišćeni tekst zakona, Narodne novine 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14.
2. Zakon o obveznim odnosima, pročišćeni tekst zakona, Narodne novine 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18.
3. Zakon o osnovnim vlasničkopravnim odnosima, pročišćeni tekst zakona, Službeni list SFRJ 6/1980, 36/1990, Narodne novine 53/1991, 91/1996. Napomena: prestanak važenja!

Internet izvori:

1. Radošević Petar, „PRAVNA PRIRODA POSJEDA“, pregledni znanstveni rad, ožujak 2008.god., Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, <https://hrcak.srce.hr/35523>. (10.04.2018.)
2. Posjed i njegova zaštita u rimskom pravu – <http://studenti.rs/skripte/pravo/posjed-i-njegova-zastita-u-rimskom-pravu/> (10.04.2018.)
3. Sudska praksa, Vrhovni sud Republike Hrvatske – <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionPdf?id=090216ba805b996c> (10.04.2018.)
4. Sudska praksa, Vrhovni sud Republike Hrvatske – <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionPdf?id=090216ba80288567> (10.04.2018.)